

การวัดมูลค่า ตามกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (ปี 2564)
Valuation Based on Conceptual Framework for Financial Reporting - 2021

จักรพันธ์ พงษ์เมตรา*

Jackraphan Phongpetra*

อาจารย์ประจำสาขาบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

Lecturer in Accounting, Faculty of Accounting, Rajapruk University

บทคัดย่อ

กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงินฉบับใหม่ ที่คาดว่าจะมีผลบังคับใช้ในประเทศไทยปี 2564 ได้กำหนดเกณฑ์การวัดมูลค่าองค์ประกอบของงบการเงินไว้ การวัดมูลค่าคือการกำหนดจำนวนที่เป็นตัวเงินเพื่อรับรู้องค์ประกอบของงบการเงินในงบแสดงฐานะการเงิน และงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ การวัดมูลค่าจะเกี่ยวข้องกับการเลือกใช้เกณฑ์ในการวัดค่าต่างๆ ในสัดส่วนที่แตกต่างกันในลักษณะที่ไม่เหมือนกันซึ่งเกณฑ์ในการวัดค่าต่าง ๆ มี 3 หลักเกณฑ์ ดังนี้

1. การวัดมูลค่าด้วยราคาทุนในอดีต (Historical cost measurement bases)
2. การวัดมูลค่าด้วยมูลค่า ณ ปัจจุบัน (Current value measurement bases)
  - 2.1 การวัดด้วยมูลค่ายุติธรรม (Fair value)
  - 2.2 มูลค่าการใช้และมูลค่าปฏิบัติตามภาระให้แล้วเสร็จ (value in use (for assets) , fulfilment value (for liabilities))
  - 2.3 ต้นทุนปัจจุบัน (Current cost)

ราคาทุนในอดีต เป็นมูลค่าที่สะท้อนถึง ราคาทุน ณ วันที่เกิดรายการครั้งแรก ของสินทรัพย์ ณ เวลาที่ได้มาหรือสร้างกล่าวคือเป็นมูลค่าของต้นทุนทั้งหมดที่เกิดขึ้นในการได้มาหรือสร้างสินทรัพย์ ประกอบด้วยสิ่งตอบแทนที่จ่ายไปให้ได้มาหรือสร้างสินทรัพย์และต้นทุนการทำรายการ ราคาทุนในอดีตของหนี้สินเมื่อเกิดขึ้นหรือเข้ารับภาระคือสิ่งตอบแทนที่ได้รับเมื่อหนี้สินเกิดขึ้นหรือกิจการเข้ารับภาระหักต้นทุนการทำรายการ ดังนั้นราคาทุนในอดีต จึงเป็นเกณฑ์เบื้องต้นในการวัดค่าสำหรับสินทรัพย์ หรือหนี้สิน ณ วันที่เกิดรายการ และวันรายงานทางการเงิน

มูลค่า ณ ปัจจุบัน (Current Value) เป็นมูลค่าที่มีความหมายกว้างกว่ามูลค่าปัจจุบัน (Present Value) ที่ระบุไว้ในกรอบแนวคิดฉบับเดิม เนื่องจากมูลค่าปัจจุบัน (Present Value) ตามกรอบแนวคิดฉบับเดิม เป็นมูลค่าปัจจุบันของค่าเงินในอนาคตภายใต้ช่วงเวลาและอัตราผลตอบแทนที่ได้กำหนดไว้ แต่มูลค่า ณ ปัจจุบัน เป็นการใช่มูลค่า ที่ให้ข้อมูลที่เป็นตัวเงินเกี่ยวกับสินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องที่ใช้ข้อมูลที่ปรับปรุงให้สะท้อนสภาพ ณ วันที่วัดมูลค่า ซึ่งแตกต่างจากราคาทุนในอดีต เนื่องจากการปรับปรุงมูลค่า ณ ปัจจุบันของสินทรัพย์และหนี้สินให้สามารถสะท้อนการเปลี่ยนแปลงประมาณการกระแสเงินสดและปัจจัยอื่นที่สะท้อนในมูลค่า ณ ปัจจุบัน ตั้งแต่วันที่วัดมูลค่าครั้งก่อน กับการวัดมูลค่าในเวลาต่อมา

คำสำคัญ : การวัดมูลค่า; กรอบแนวคิด; รายงานทางการเงิน

Abstract

Conceptual framework for new financial reporting which is expected to be effective in Thailand in 2021 has set the criteria for measuring the value of components of financial

statements. Measurement is the determination of monetary amounts in order to recognize the components of a financial statement in the statement of financial position and the statements of comprehensive income. Measurement of value involves the selection of various measurement criteria in different proportions in a different way. There are 3 measurement criteria as follows

1. Historical cost measurement bases
2. Current value measurement bases
  - 2.1 Fair value
  - 2.2 Value in use for assets and fulfilment value for liabilities
  - 2.3 Current cost

The historical cost is the value that reflects the cost at the first transaction date of the asset at the time of acquisition or creation, that is, the value of the total cost incurred in acquiring or creating the asset. It consists of consideration paid to acquire or create assets and transaction costs. The historical cost of debt when it occurred or burdened is compensation received when liabilities occur or the business undertakes to deduct transaction costs. The historical cost, therefore, is the basic criterion for measuring assets or liabilities at the transaction date and the date of financial report.

Current Value is a value that has a wider meaning than the current value specified in the original conceptual framework due to the present value according to the original conceptual framework is the present value of the future currency under the specified time period and rate of return but the present value is the use of value that provides monetary information about assets, liabilities, income, and related expenses that use the updated information to reflect conditions at the measurement date which is different from the historical cost due to the adjustment of present value of assets and liabilities to reflect changes in cash flow projections and other factors that reflect current value since the previous measurement date and later measurement.

Keyword: Valuation Based; Conceptual Framework; Financial Reporting

บทนำ

ในปี 2561 คณะกรรมการมาตรฐานรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (International Accounting Standards Board) ได้ออกกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (Conceptual Framework for Financial Reporting) ในประเทศไทยคาดว่าจะมีผลในปี 2562 โดยกรอบแนวคิดดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) ช่วยคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (คณะกรรมการฯ) พัฒนามาตรฐาน การรายงานทางการเงิน (มาตรฐาน) ที่อยู่บนแนวคิดที่สอดคล้องกัน
- 2) ช่วยผู้จัดทำพัฒนานโยบายการบัญชีที่สอดคล้องกันเมื่อไม่มีมาตรฐานใช้กับรายการนั้นหรือเหตุการณ์อื่นหรือเมื่อมาตรฐานอนุญาตทางเลือกนโยบายการบัญชี

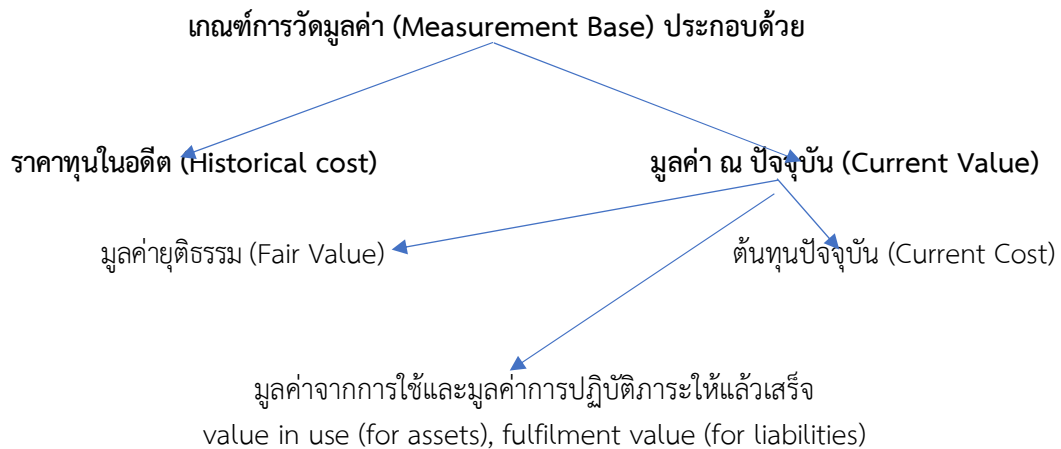
3) ช่วยฝ่ายต่าง ๆ ให้เข้าใจและตีความมาตรฐานฉบับต่าง ๆ กรอบแนวคิดไม่ใช่มาตรฐานรายงานทางการเงิน ดังนั้นในเรื่องต่างๆ ของกรอบแนวคิดไม่มีประเด็นใดเหนือกว่ามาตรฐานหรือข้อกำหนดในมาตรฐาน กล่าวคือในกรณีที่มาตรฐานรายงานทางการเงินได้ระบุข้อปฏิบัติไว้ ผู้ปฏิบัติงานทางบัญชีต้องปฏิบัติตามข้อที่ระบุไว้ในมาตรฐานดังกล่าว แต่กรณีที่มีเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงที่ต้องปฏิบัติ แต่ไม่ได้ระบุไว้ในมาตรฐานใดๆ ผู้ปฏิบัติงานทางบัญชีต้องใช้กรอบแนวคิดนี้เป็นกรอบในการนำเสนอรายงานทางการเงิน ซึ่งกล่าวถึงลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์ งบการเงินและกิจการที่เสนอรายงานการเงิน การรับรู้รายการและการตัดรายการบัญชี การวัดมูลค่า การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูล โดยหนึ่งในเรื่องสำคัญของกรอบแนวคิดคือ **เกณฑ์การวัดมูลค่า (Measurement Base)** ซึ่งเป็นบริบทหนึ่งของกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน ที่มีความแตกต่างจากเดิมบางประการ

เกณฑ์การวัดมูลค่า (Measurement Base)

องค์ประกอบที่รับรู้ในงบการเงินกำหนดเป็นเชิงปริมาณในรูปตัวเงิน ซึ่งต้องเลือกเกณฑ์การวัดมูลค่า เกณฑ์การวัดมูลค่าเป็นลักษณะที่ระบุไว้ของรายการที่วัดมูลค่า เช่น ราคาทุนในอดีต มูลค่ายุติธรรมหรือมูลค่าที่ต้องปฏิบัติให้เสร็จ (Fulfilment) การใช้เกณฑ์การวัดมูลค่าสินทรัพย์หรือหนี้สิน สร้างหลักเกณฑ์การวัดสินทรัพย์หรือหนี้สิน และรายได้หรือค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง ในการพิจารณาถึงลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์และข้อจำกัดด้านต้นทุนมีแนวโน้มจะทำให้การเลือกฐานการวัดมูลค่าแตกต่างกันสำหรับสินทรัพย์หนี้สิน และรายการของรายได้และค่าใช้จ่ายที่แตกต่างกัน

มาตรฐานการรายงานทางการเงินอาจจำเป็นต้องอธิบายวิธีใช้เกณฑ์การวัดมูลค่า ที่มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนั้นเลือก คำอธิบายอาจรวมถึง

- การระบุเทคนิคที่อาจหรือต้องใช้ประมาณค่าวัดที่ใช้กับเกณฑ์การวัดมูลค่าเกณฑ์หนึ่ง
- ระเบียบวิธีการวัดมูลค่าอย่างง่ายที่มีแนวโน้มให้ข้อมูลใกล้เคียงกับเกณฑ์การวัดมูลค่าที่นิยมกว่า
- อธิบายวิธีการดัดแปลงเกณฑ์การวัดมูลค่า

1. การวัดมูลค่าด้วยเกณฑ์ ราคาทุนในอดีต (Historical Cost)

ราคาทุนในอดีตให้ข้อมูลที่เป็นตัวเงินเกี่ยวกับสินทรัพย์ หนี้สิน รายได้และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ข้อมูลที่ได้มาจากหรืออย่างน้อยเป็นส่วนหนึ่งจากราคาของรายการหรือเหตุการณ์อื่นที่ทำให้เกิดการค่าขึ้น ราคาทุนในอดีตแตกต่างจากมูลค่า ณ ปัจจุบันโดยไม่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงมูลค่า ราคาทุนในอดีตของสินทรัพย์ ณ เวลาที่ได้มาหรือสร้าง คือ มูลค่าของต้นทุนทั้งหมดที่เกิดขึ้นในการได้มาหรือสร้างสินทรัพย์ ประกอบด้วยสิ่งตอบแทนที่จ่ายไปให้ได้มาหรือสร้างสินทรัพย์และต้นทุนการหารายการ ราคาทุนในอดีตของหนี้สินเมื่อเกิดขึ้นหรือเข้า

รับภาระคือสิ่งตอบแทนที่ได้รับเมื่อหนี้สินเกิดขึ้นหรือกิจการเข้ารับภาระหักต้นทุนการทำรายการ ดังนั้นราคาหุ้นในอดีต จึงเป็นเกณฑ์ในการวัดค่าสำหรับสินทรัพย์ หรือหนี้สิน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรายการเริ่มแรกของรายการทางบัญชีเมื่อได้มาหรือสร้างหรือหนี้สินเกิดขึ้นหรือกิจการเข้ารับภาระซึ่งเป็นผลของเหตุการณ์ที่ไม่ใช่รายการตามเงื่อนไขตลาด การระบุต้นทุนอาจเป็นไปได้หรือต้นทุนอาจไม่ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเกี่ยวกับสินทรัพย์หรือหนี้สิน

ราคาหุ้นในอดีตของสินทรัพย์เป็นการสะท้อนถึงการใช้ทรัพยากรเชิงเศรษฐกิจบางส่วนหรือทั้งหมดที่ประกอบเป็นสินทรัพย์ (ค่าเสื่อมราคาหรือค่าตัดจำหน่าย) หรือเป็นการจ่ายที่ได้รับเพื่อยกเลิกส่วนของสินทรัพย์ทั้งหมดหรือบางส่วน สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การวัดค่าตาม มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 16 เรื่องที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ หรือผลกระทบของเหตุการณ์ที่เป็นสาเหตุที่ราคาหุ้นในอดีตของสินทรัพย์ไม่ได้รับคืบต่อไป (การด้อยค่า) สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การวัดค่า ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 36 การด้อยค่าสินทรัพย์ และ รายการคงค้างของดอกเบี้ยที่สะท้อนส่วนประกอบการจัดหาเงินของสินทรัพย์ (ต้นทุนกู้ยืม) สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การวัดค่า ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 23 ต้นทุนกู้ยืม

การวัดค่าสินทรัพย์และหนี้สินเป็นพื้นฐานในการวัดค่าเริ่มแรกที่สะท้อนถึงการได้มาของสินทรัพย์ หรือการจ่ายคืนเพื่อชำระหนี้สินเพื่อปลดเปลื้องภาระที่มีอยู่ในปัจจุบัน อีกแนวทางหนึ่งที่ใช้เกณฑ์การวัดมูลค่าราคาหุ้นในอดีต กับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน ที่เป็นเครื่องมือทางการเงิน คือการวัดมูลค่าด้วยราคาหุ้นตัดจำหน่าย ราคาหุ้นตัดจำหน่ายของสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงิน ซึ่งสามารถสะท้อนประมาณการกระแสเงินสดในอนาคตคิดลดด้วยอัตราที่กำหนดในการรับรู้รายการเริ่มแรก กรณีเครื่องมือที่อัตราผันแปร อัตราคิดลดให้ปรับปรุงเพื่อสะท้อนการเปลี่ยนแปลงอัตราที่ผันแปร ราคาหุ้นตัดจำหน่ายของสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินให้ปรับปรุงตลอดช่วงเวลาให้แสดงภาพการเปลี่ยนแปลงในภายหลัง เช่น รายการคงค้างของดอกเบี้ย การด้อยค่าของสินทรัพย์ทางการเงิน และการจ่ายหรือการรับ

2. การวัดมูลค่าด้วยเกณฑ์ มูลค่า ณ ปัจจุบัน (Current Value)

การวัดค่าด้วย มูลค่า ณ ปัจจุบัน ให้ข้อมูลที่เป็นตัวเงินเกี่ยวกับสินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องที่ใช้ข้อมูลที่ปรับปรุงให้สะท้อนสภาพ ณ วันที่วัดมูลค่าซึ่งแตกต่างจากราคาหุ้นในอดีต เนื่องจากการปรับปรุง มูลค่า ณ ปัจจุบันของสินทรัพย์และหนี้สินสะท้อนการเปลี่ยนแปลงประมาณการกระแสเงินสดและปัจจัยอื่นที่สะท้อนในมูลค่า ณ ปัจจุบัน ตั้งแต่วันที่วัดมูลค่าครั้งก่อน กับมูลค่า ณ ปัจจุบันของสินทรัพย์หรือหนี้สินไม่ได้มาจากราคาของรายการหรือเหตุการณ์อื่นที่ทำให้เกิดสินทรัพย์หรือหนี้สิน

มูลค่า ณ ปัจจุบัน (Current Value) เป็นมูลค่าที่มีความหมายกว้างกว่ามูลค่าปัจจุบัน (Present Value) ที่ระบุไว้ในกรอบแนวคิดฉบับเดิม เนื่องจากมูลค่าปัจจุบัน (Present Value) เป็นมูลค่าปัจจุบันของค่าเงินในอนาคตภายใต้ช่วงเวลาและอัตราผลตอบแทนที่ได้กำหนดไว้ โดยมูลค่า ณ ปัจจุบันประกอบด้วย

-มูลค่ายุติธรรม (Fair Value)

-มูลค่าการใช้มูลค่าการปฏิบัติภาระให้แล้วเสร็จ (value in use (for assets), fulfilment value (for liabilities))

-ต้นทุนปัจจุบัน (Current Cost)

มูลค่ายุติธรรม (Fair Value) กำหนดจากมุมมองของผู้ร่วมตลาด ไม่ใช่มุมมองเฉพาะกิจการ และเป็นอิสระจากเวลาที่ได้สินทรัพย์มาหรือหนี้สินเกิดขึ้น ในหลักการสินทรัพย์หรือหนี้สินที่เหมือนกันที่วัดด้วยมูลค่ายุติธรรมจะมีมูลค่าเป็นจำนวนเงินเดียวกันทุกกิจการที่เข้าถึงตลาดเดียวกัน กรณีนี้เพิ่มความสามารถเข้าใจได้ทั้งจากจุดสูงสุดของกิจการที่เสนอรายงานและในงวดเดียวกันระหว่างกิจการต่าง ๆ มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์หรือหนี้สินสามารถกำหนดได้โดยตรงโดยการสังเกตราคาในตลาดซื้อขายคล่อง กระบวนการของการวัดมูลค่า

ด้วยมูลค่ายุติธรรมเสียต้นทุนต่ำ เข้าใจง่าย และมูลค่ายุติธรรมสามารถพิสูจน์ยืนยันผ่านการสังเกตโดยตรง เช่น มูลค่าหุ้นที่มีการซื้อ ขายในตลาดหลักทรัพย์ หรือราคาทองคำ (สอดคล้องกับมาตรฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง มูลค่ายุติธรรม ซึ่งกำหนด มูลค่ายุติธรรมไว้ว่า เป็นราคาที่จะได้รับจากการขายสินทรัพย์ หรือจะจ่ายเพื่อโอนหนี้สินในรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติระหว่าง ผู้ร่วมตลาด ณ วันที่วัดมูลค่า ดังนั้น การใช้มูลค่ายุติธรรม ในการวัดค่าสินทรัพย์ มีหลากหลายที่ใช้วัดทางด้านสินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงิน เช่น การวัดมูลค่ายุติธรรม ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ที่กำหนดให้รับรู้รายการ ในประเด็นการแลกเปลี่ยนที่มีเนื้อหาเชิงพาณิชย์ (การแลกเปลี่ยนสินทรัพย์กับกิจการอื่น กรณีที่เป็นสินทรัพย์ที่เหมือนกัน) หรือกรณีที่กิจการเลือกที่จะตีมูลค่าสินทรัพย์เพิ่มขึ้น ต้องใช้มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ได้มาเป็นเกณฑ์ในการรับรู้รายการดังกล่าว ส่วนสินทรัพย์ทางการเงิน ตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน ที่ให้ความสำคัญอย่างมากในการวัดค่าด้วยมูลค่ายุติธรรม เช่น กำหนดให้กิจการวัดค่าเครื่องมือทางการเงินในส่วนของสินทรัพย์ทางการเงินที่เป็นตราสารทุนต้องวัดค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมทั้งหมดไม่ว่าจะผ่านกำไร ขาดทุน (PL) หรือกำไร ขาดทุนเบ็ดเสร็จ (OCI) และตราสารหนี้ทุกชนิด ที่ไม่ได้วัดค่าด้วยราคาทุนตัดจำหน่าย (Amortized Cost) ก็ต้องวัดด้วยมูลค่ายุติธรรมเช่นกัน

การวัดมูลค่ายุติธรรมเป็นการวัดมูลค่าสำหรับ รายการสินทรัพย์หรือหนี้สินรายการใด รายการหนึ่ง ดังนั้นเมื่อกิจการวัดมูลค่ายุติธรรม กิจการต้องพิจารณาถึงลักษณะของสินทรัพย์หรือหนี้สินนั้น ซึ่งผู้ร่วมตลาดจะนำมาพิจารณาในการกำหนดราคาของสินทรัพย์หรือหนี้สิน ณ วันที่วัดมูลค่า ลักษณะดังกล่าวมีตัวอย่างดังต่อไปนี้

สภาพ และสถานที่ตั้งของสินทรัพย์ และ ข้อจำกัด ในการขายหรือใช้สินทรัพย์ (ถ้ามี)

กรณีสินทรัพย์ที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นที่ดิน แม้อยู่ใกล้ หรือขนาดที่ใกล้เคียงกัน ถ้ามีข้อจำกัด ในการขายหรือการใช้ มูลค่ายุติธรรมอาจแตกต่างกัน เช่น กิจการสองแห่งมีที่ดิน ติดกัน แต่กิจการเป็นหมู่บ้านจัดสรรที่ดินดังกล่าวต้องนำมาเป็นสวนหย่อมส่วนกลาง จำกัดในการใช้และขาย แต่ที่ดินอีกกิจการหนึ่งเป็นส่วนสนุก มีโครงการสามารถนำมาเป็นโครงการส่วนสนุกส่วนเพิ่ม ทำการที่ดินส่วนแรกมีข้อจำกัด ในการขายหรือการใช้ อาจมีมูลค่ายุติธรรมที่แตกต่างจากที่ดินอีกกิจการหนึ่งได้

อย่างไรก็ตาม มาตรฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน กำหนดให้มีการวัดรายการหนี้สินทางการเงิน บางรายการ ที่กำหนดให้วัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน (Fair Value through profit and loss) โดยทั่วไปมูลค่ายุติธรรมเป็นราคาที่จะได้รับจากการขายสินทรัพย์ หรือจะจ่ายเพื่อโอนหนี้สินในรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติในตลาดหลัก (หรือตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด) ณ วันที่วัดมูลค่าภายใต้สภาพปัจจุบันของตลาด (ราคาขายหรือโอนออก (exit price)) โดยไม่คำนึงว่าราคดังกล่าวจะสังเกตได้โดยตรงหรือได้จากประมาณการโดยใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าวิธีอื่น

ในกรณีที่ไม่มีราคาเสนอซื้อขายสำหรับการโอนหนี้สิน หรือตราสารทุนของกิจการอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันและรายการอย่างเดียวกันนั้นมีบุคคลอื่นถือเป็นสินทรัพย์ กิจการต้องวัดมูลค่ายุติธรรมของหนี้สินหรือตราสารทุนนั้นจากมุมมองของผู้ร่วมตลาดที่ถือรายการ อย่างเดียวกันนั้นเป็นสินทรัพย์ ณ วันที่วัดมูลค่า หรืออาจต้องใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าเข้าช่วย

มูลค่าการใช้ และมูลค่าการปฏิบัติภาระให้แล้วเสร็จ (value in use (for assets), fulfilment value (for liabilities)) เนื่องจากมูลค่าจากการใช้และมูลค่าการปฏิบัติตามภาระแล้วเสร็จ สามารถสะท้อนมุมมองเฉพาะกิจการ ค่าวัดเหล่านี้อาจแตกต่างกันสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินที่เหมือนกันในกิจการที่ต่างกัน ความแตกต่างนี้อาจลดความสามารถเปรียบเทียบได้โดยเฉพาะหากสินทรัพย์หรือหนี้สินที่ก่อให้เกิดกระแสเงินสดในลักษณะใกล้เคียงกัน เมื่อมูลค่ายุติธรรมไม่สามารถสังเกตโดยตรงในตลาดซื้อขายคล่องและปกติ ดังนั้นจึงต้อง

กำหนดมูลค่าจากการใช้ และมูลค่าการปฏิบัติภาระแล้วเสร็จ เพื่อใช้ในการวัดค่าสินทรัพย์และหนี้สินขึ้น ซึ่งอาจต้องใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าด้วยวิธีต่างๆ เข้าใช้

-มูลค่าการใช้ (Value in use, VIU) มูลค่าจากการใช้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่าปัจจุบันของประมาณการกระแสเงินสดจากการใช้สินทรัพย์และการจำหน่ายในที่สุด ข้อมูลนี้อาจมีคุณค่าทางการพยากรณ์เพราะข้อมูลสามารถใช้ประเมินอนาคตของกระแสเงินสดรับสุทธิในอนาคต มูลค่าการใช้ถูกระบุไว้ใน มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 36 เรื่อง การด้อยค่าของสินทรัพย์ ระบุองค์ประกอบใดบ้าง ที่ต้องรวมอยู่ในการคำนวณมูลค่าจากการใช้สินทรัพย์

- การประมาณการกระแสเงินสดในอนาคตที่กิจการคาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์
- การคาดการณ์เกี่ยวกับความผันผวนที่อาจเกิดขึ้นกับจำนวนเงิน หรือจังหวะเวลาของกระแสเงินสดในอนาคต
- มูลค่าของเงินตามเวลา โดยใช้อัตราดอกเบี้ยปัจจุบันในตลาดจากการลงทุน ที่ปราศจากความเสี่ยง
- ราคาที่ได้คำนึงถึงความไม่แน่นอนที่สืบเนื่องมาจากสินทรัพย์ และ
- ปัจจัยอื่น เช่น การขาดสภาพคล่อง ซึ่งผู้ร่วมตลาดจะสะท้อนในการกำหนดกระแสเงินสดในอนาคตที่กิจการคาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์

มูลค่าการใช้ดังกล่าวข้างต้น เป็นส่วนหนึ่งของการเปรียบเทียบกับมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์มูลค่าใดจะมีมูลค่ามากกว่า หรือที่เราเรียกว่า มูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน การประมาณการมูลค่าจากการใช้ของสินทรัพย์ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้ ประมาณการกระแสเงินสดรับและจ่ายในอนาคตที่จะได้รับจากการใช้สินทรัพย์อย่างต่อเนื่องและจากการจำหน่ายสินทรัพย์ และ ใช้อัตราคิดลดที่เหมาะสมเพื่อคิดลดกระแสเงินสดในอนาคตดังกล่าว

เกณฑ์ในการประมาณการกระแสเงินสดในอนาคต ในการวัดมูลค่าจากการใช้ มีดังนี้

-ประมาณการกระแสเงินสด โดยอาศัยข้อสมมติที่สมเหตุสมผลและมีหลักฐานสนับสนุนซึ่งแสดงถึงการประมาณการที่ดีที่สุดของฝ่ายบริหารภายใต้สถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่จะเป็นอยู่ตลอดอายุการใช้ประโยชน์ที่เหลืออยู่ของสินทรัพย์ และกิจการต้องให้น้ำหนักกับหลักฐานสนับสนุนที่ได้จากภายนอก

-ประมาณการกระแสเงินสดโดยอาศัยงบประมาณ หรือประมาณการทางการเงินล่าสุด ซึ่งได้รับการอนุมัติจากฝ่ายบริหาร แต่ต้องไม่รวมประมาณการกระแสเงินสดรับหรือจ่ายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปรับโครงสร้างในอนาคต หรือจากการปรับปรุง หรือทำให้สินทรัพย์นั้นดีขึ้น การประมาณการโดยอาศัยงบประมาณ หรือประมาณการดังกล่าวต้องครอบคลุมระยะเวลาอย่างมากที่สุด 5 ปี นอกจากนี้มีเหตุผลสนับสนุนเพียงพอว่าควรครอบคลุมระยะเวลานานกว่านั้น

-ประมาณการกระแสเงินสดหลังจากช่วงเวลาของงบประมาณหรือประมาณการล่าสุด โดยการปรับประมาณการกระแสเงินสดที่คาดการณ์จากงบประมาณหรือประมาณการด้วยอัตราการเติบโตที่คงที่หรือลดลงสำหรับปีถัดไป นอกจากนี้มีเหตุผลสนับสนุนว่ากิจการควรใช้อัตราการเติบโตที่เพิ่มขึ้น อัตราการเติบโตนี้ต้องไม่สูงกว่าอัตราการเติบโตถ่วงเฉลี่ยระยะยาวของผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรมหรือประเทศ ที่กิจการนั้นดำเนินงานอยู่ หรือของตลาดซึ่งสินทรัพย์นั้นถูกนำไปใช้ นอกจากนี้ มีเหตุผลสนับสนุนว่ากิจการควรใช้อัตราการเติบโตที่สูงกว่า

การประมาณการกระแสเงินสดในอนาคตต้องไม่รวมจำนวนต่อไปนี้เพื่อป้องกันการคำนวณซ้ำ

-กระแสเงินสดรับจากสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดกระแสเงินสดรับ ซึ่งเป็นอิสระอย่างมากจากกระแสเงินสดรับที่เกิดจากสินทรัพย์ภายใต้การพิจารณา (เช่น สินทรัพย์ทางการเงินประเภทลูกหนี้) และ

-กระแสเงินสดจ่ายที่เกี่ยวข้องกับภาระผูกพันซึ่งได้รับรู้เป็นหนี้สินไว้แล้ว (เช่น เจ้าหนี้ เงินบำนาญเงินบำนาญ หรือประมาณการหนี้สิน)

-กิจการต้องประมาณการกระแสเงินสดในอนาคตจากสภาพในปัจจุบันของสินทรัพย์ และการประมาณการดังกล่าวต้องไม่รวมกระแสเงินสดรับหรือจ่ายในอนาคตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากรายการต่อไปนี้

-การปรับโครงสร้างในอนาคตที่ยังไม่ตกลงผูกพันเป็นที่แน่นอน หรือการปรับปรุงหรือทำให้สินทรัพย์นั้นดีขึ้น

-มูลค่าการปฏิบัติตามภาระให้แล้วเสร็จ (fulfilment value (for liabilities))

มูลค่าการปฏิบัติตามภาระให้แล้วเสร็จ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่าปัจจุบันของประมาณการกระแสเงินสดที่จำเป็นต่อการปฏิบัติตามภาระหนี้สินให้แล้วเสร็จ ดังนั้น มูลค่าการปฏิบัติตามภาระให้แล้วเสร็จอาจมีคุณค่าทางการพยากรณ์โดยเฉพาะหากหนี้สินจะปฏิบัติตามแล้วเสร็จมากกว่าการโอนหรือชำระด้วยการเจรจาต่อรองหนี้สินดังกล่าว ซึ่งปกติหนี้สินเป็นภาระที่กิจการต้องชดใช้เพื่อให้ปลดปล่อยภาระที่มีอยู่หรือสามารถทำการตัดรายการออกได้

รวมถึงหนี้สินอนุพันธ์ที่ต้องวัดภายหลังด้วยยุติธรรมด้วย เดิมรายการทางด้านหนี้สินจะถูกวัดค่าด้วยราคาทุนตัดจำหน่าย (amortized cost) กรณีที่หนี้สินเป็นรายการของเครื่องมือทางการเงินที่เป็นตราสารผสม (hybrid instrument) ที่ประกอบไปด้วยตราสารหลัก (host contract) ในส่วนที่เป็นตราสารหนี้ เช่น หุ้นกู้ หรือตราสารหนี้อื่นๆ เช่น บัตรเงินฝาก ซึ่งมีส่วนของอนุพันธ์ทางการเงินแฝงรวมอยู่ด้วย (embedded derivatives) ตราสารผสมที่เป็นตราสารหนี้เหล่านี้ กิจการอาจเลือกวัดด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไร ขาดทุน

-หนี้สินทางการเงินกับการวัดมูลค่าการปฏิบัติตามภาระให้แล้วเสร็จ หนี้สินทางการเงินทั้งหมดให้วัดมูลค่าด้วยราคาทุนตัดจำหน่าย ยกเว้นหนี้สินทางการเงินที่วัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน หนี้สินดังกล่าวรวมถึงหนี้สินอนุพันธ์ (ไม่รวมถึงหนี้สินอนุพันธ์ที่เป็นสัญญาการค้าประกันทางการเงิน หรือที่ได้รับการกำหนดให้เป็นเครื่องมือที่ใช้ป้องกันความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันความเสี่ยง) หนี้สินอื่นที่ถือไว้เพื่อค้า และหนี้สินที่กิจการเลือกกำหนดให้วัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน ทางเลือกในการวัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่มีการรับรู้รายการเมื่อเริ่มแรก กิจการอาจเลือกกำหนด (ไม่สามารถยกเลิกได้) ให้รับรู้สินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินที่ต้องวัดมูลค่าด้วยวิธีราคาทุนตัดจำหน่ายหรือมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น ไปเป็นการวัดมูลค่าด้วยวิธีมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุนแทน หากการกำหนดดังกล่าวช่วยขจัดหรือลดความไม่สอดคล้องของการวัดมูลค่าหรือการรับรู้รายการอย่างมีนัยสำคัญ (บางครั้งเรียกว่า “การจับคู่อย่างไม่เหมาะสมทางการบัญชี” หรือ “Accounting Mismatch”) หรือเพื่อให้ได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัดสินใจมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการวัดมูลค่าการปฏิบัติตามภาระให้แล้วเสร็จ สำหรับหนี้สินทางการเงินเพื่อค้า จึงเหมาะสมกว่าการเลือกแบบราคาทุนตัดจำหน่าย เช่นหนี้สินที่เป็นหุ้นกู้ที่มีอนุพันธ์ทางการเงินแฝงอยู่ อาจทำให้ราคาได้ถ่อน หรือปลดปล่อยภาระหนี้ ไม่ใช่ราคาทุนหรือราคาตามบัญชีที่ปรากฏอยู่บการเงิน

-มูลค่าการปฏิบัติตามภาระให้แล้วเสร็จ (fulfilment value (for liabilities)) อาจตั้งใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าในการวัดมูลค่าการปฏิบัติตามภาระให้แล้วเสร็จ ตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 มูลค่ายุติธรรม ได้กล่าวถึงเทคนิคในการประเมินมูลค่า

ต้นทุนปัจจุบัน (Current Cost) คือ ต้นทุนของสินทรัพย์เทียบเท่า ณ วันที่วัดมูลค่าประกอบด้วยสิ่งตอบแทนที่จะจ่าย ณ วันที่วัดมูลค่าบวกต้นทุนการทลายรายการที่จะเกิด ณ วันนั้น ต้นทุนปัจจุบันของหนี้สินคือสิ่งตอบแทนที่จะได้รับจากหนี้สินเทียบเท่า ณ วันที่วัดมูลค่าหักต้นทุนการทลายรายการที่จะเกิดขึ้น ณ วันที่วัดมูลค่า ต้นทุนปัจจุบันเหมือนราคาทุนในอดีตคือมูลค่าซื้อเข้า ต้นทุนนี้สะท้อนราคาในตลาดที่กิจการจะได้มาซึ่งสินทรัพย์หรือจะเกิดหนี้สิน ดังนั้นต้นทุนนี้แตกต่างจากมูลค่ายุติธรรม มูลค่าจากการใช้ และมูลค่าการปฏิบัติตามภาระให้แล้วเสร็จที่เป็นมูลค่าขายออก อย่างไรก็ตาม ต้นทุนปัจจุบันสะท้อนสภาพ ณ วันที่วัดมูลค่าแตกต่างจากราคาทุนในอดีต ในบางกรณี ต้นทุนปัจจุบันไม่สามารถกำหนดโดยตรงด้วยการสังเกตราคาในตลาดซื้อขายคล่องและต้อง

กำหนดทางอ้อมด้วยวิธีอื่น เช่น หากราคามีพร้อมเฉพาะสินทรัพย์ใหม่ ต้นทุนปัจจุบันของสินทรัพย์ที่ใช้จะต้องประมาณด้วยการปรับปรุงราคาปัจจุบันของสินทรัพย์ใหม่ให้สะท้อนอายุและสภาพปัจจุบันของสินทรัพย์ที่กิจการถือครอง

ข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์และหนี้สินที่วัดด้วยต้นทุนปัจจุบันอาจเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเพราะต้นทุนปัจจุบันสะท้อนต้นทุนที่สินทรัพย์เทียบเท่าอาจได้มาหรือสร้าง ณ วันที่วัดมูลค่าหรือสิ่งตอบแทนที่จะได้รับจากการเกิดหรือเข้ารับภาระหนี้สินเทียบเท่า ต้นทุนปัจจุบันเหมือนราคาทุนในอดีต ต้นทุนปัจจุบันให้ข้อมูลราคาทุนของสินทรัพย์ที่ใช้หรือรายได้จากการปฏิบัติตามภาระหนี้สินให้แล้วเสร็จ ข้อมูลนั้นอาจใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งกำไรปัจจุบันและอาจใช้เป็นปัจจัยนำเข้าเพื่อพยากรณ์กำไรในอนาคต ต้นทุนปัจจุบันแตกต่างจากราคาทุนในอดีต ต้นทุนปัจจุบันสะท้อนราคาที่ครอบคลุมในค่าใช้จ่ายหรือปฏิบัติตามภาระแล้วเสร็จ เมื่อการเปลี่ยนแปลงราคามีนัยสำคัญ รายได้ที่ใช้ต้นทุนปัจจุบันเป็นเกณฑ์อาจมีประโยชน์ต่อการพยากรณ์รายได้ในอนาคตดีกว่ารายได้ที่ใช้ราคาทุนในอดีตเป็นฐาน ในการรายงานต้นทุนปัจจุบันของการใช้ (หรือรายได้ปัจจัยจากการปฏิบัติตามภาระแล้วเสร็จ) จึงจำเป็นต้องแยกการเปลี่ยนแปลงมูลค่าตามบัญชีในรอบระยะเวลารายงานเป็นต้นทุนปัจจุบันของการใช้ (หรือรายได้ปัจจุบันจากการปฏิบัติตามภาระแล้วเสร็จ) และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงราคา ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงราคาบางครั้งเรียกว่า กำไรหรือขาดทุนจากการถือครอง

ผลกระทบต่องบการเงิน ต่อการเลือกใช้เกณฑ์การวัดค่า

หากมูลค่าของสินทรัพย์หรือหนี้สินอ่อนไหวต่อปัจจัยตลาดหรือความเสี่ยงอื่น ราคาทุนในอดีตของสินทรัพย์หรือหนี้สินอาจแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจากมูลค่า ณ ปัจจุบัน ดังนั้น ราคาทุนในอดีตอาจไม่ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหากข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงมูลค่าสำคัญต่อผู้ใช้งบการเงิน ตัวอย่าง ราคาทุนตัดจำหน่ายไม่สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเกี่ยวกับสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินที่เป็นอนุพันธ์ นอกจากนี้ หากราคาทุนในอดีตเป็นราคาที่ใช้ การเปลี่ยนแปลงมูลค่ารายงานไม่ใช่เมื่อมูลค่าเปลี่ยนแปลง แต่รับรู้เมื่อเหตุการณ์ เช่น การจำหน่าย การด้อยค่า หรือการปฏิบัติตามภาระแล้วเสร็จ เกิดขึ้น การตีความอาจไม่ถูกต้องเพราะหมายความว่า รายได้และค่าใช้จ่ายทั้งหมดรับรู้เมื่อเหตุการณ์เกิดขึ้นแทนการรับรู้ตลอดช่วงเวลาถือครองสินทรัพย์หรือหนี้สิน เนื่องจากการวัดมูลค่าด้วยราคาทุนในอดีตไม่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงมูลค่าอย่างทันเวลา รายได้และค่าใช้จ่ายที่รายงานตามเกณฑ์นี้อาจขาดคุณค่าทางการพยากรณ์และคุณค่าทางการยืนยันโดยไม่แสดงภาพผลกระทบครบถ้วนของฐานะเปิดต่อความเสี่ยงของกิจการจากการถือครองสินทรัพย์หรือหนี้สินระหว่างรอบระยะเวลารายงาน ดังนั้นการแสดงราคาด้วยต้นทุนในอดีต จะมีความหมายต่อผู้ใช้งบการเงิน กรณีที่เป็นการรับรู้รายการเริ่มแรก มากกว่าการวัดค่าในเวลาต่อมา โดยทั่วไปมูลค่ายุติธรรมจะให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจมากกว่า เพราะเป็นราคาที่สะท้อนสภาพที่แท้จริงของสินทรัพย์และหนี้สินได้ดีกว่า

การเปลี่ยนแปลงมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์หรือหนี้สินสะท้อนการเปลี่ยนแปลงความคาดหวังของผู้ร่วมตลาดและการเปลี่ยนแปลงความนิยมความเสี่ยง ข้อมูลที่สะท้อนความเปลี่ยนแปลงอาจไม่ให้คุณค่าทางการพยากรณ์หรือคุณค่าทางการยืนยันแก่ผู้ใช้งบการเงินขึ้นอยู่กับลักษณะของสินทรัพย์หรือหนี้สินที่วัดมูลค่าและลักษณะกิจกรรมทางธุรกิจของกิจการ กรณีนี้อาจเกิดเมื่อกิจกรรมทางธุรกิจของกิจการไม่เกี่ยวข้องกับการขายสินทรัพย์หรือโอนหนี้สิน เช่น หากกิจการถือสินทรัพย์เพื่อใช้งานเท่านั้นหรือการเก็บกระแสเงินสดตามสัญญา หรือหากกิจการปฏิบัติตามภาระหนี้สินของกิจการ

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การวัดค่าของสินทรัพย์และหนี้สิน เป็นหน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่งของนักบัญชี เดิมนักบัญชีให้ความสำคัญต่อการวัดมูลค่าด้วยวิธีราคาทุนเดิม (Historical Cost) แต่เนื่องจากการให้ข้อมูลและการพัฒนาการวัดมูลค่า เพื่อให้สามารถให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจต่อผู้ใช้งบการเงินมากยิ่งขึ้น สามารถนำข้อมูลในงบการเงินสามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจด้วยข้อมูลที่ทันต่อเวลา และสามารถให้ข้อมูลที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ดียิ่งขึ้น (Looking Forward) ทำให้การวัดค่าด้วยมูลค่ายุติธรรม (Fair Value) มีความสำคัญมากขึ้น โดยมูลค่ายุติธรรมเป็นราคาที่สะท้อนมูลค่า ณ ปัจจุบัน ได้ดี สามารถให้ข้อมูลที่ปัจจุบันต่อผู้ใช้รายงานทางการเงินได้ดี ธุรกิจควรกำหนดการวัดค่าสินทรัพย์และหนี้สินตามมาตรฐานรายงานทางการเงินที่กำหนดการวัดค่า โดยพยายามใช้มูลค่ายุติธรรมระดับ 1 ซึ่งเป็นมูลค่าที่สะท้อนราคาของผู้ร่วมตลาด และสามารถสะท้อน มูลค่า ณ ปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม มูลค่า ณ ปัจจุบัน (Current Value) เป็นมูลค่าที่มีความหมายกว้างกว่ามูลค่าปัจจุบัน (Present Value) ที่ระบุไว้ในกรอบแนวคิดฉบับเดิม เนื่องจากมูลค่าปัจจุบัน (Present Value) ตามกรอบแนวคิดฉบับเดิม มูลค่า ณ ปัจจุบัน เป็นการใช้มูลค่า ที่ให้ข้อมูลที่เป็นตัวเงินเกี่ยวกับสินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องที่ใช้ข้อมูลที่ปรับปรุงให้สะท้อนสภาพ ณ วันที่วัดมูลค่า ซึ่งแตกต่างจากราคาทุนในอดีต เนื่องจากการปรับปรุงมูลค่า ณ ปัจจุบันของสินทรัพย์และหนี้สินให้สามารถสะท้อนการเปลี่ยนแปลงประมาณการกระแสเงินสดและปัจจัยอื่นที่สะท้อนในมูลค่า ณ ปัจจุบัน ตั้งแต่วันที่วัดมูลค่าครั้งก่อน กับการวัดมูลค่าในเวลาต่อมา

บรรณานุกรม

สภาวิชาชีพบัญชี. (2562). ร่าง กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน.

สภาวิชาชีพบัญชี. (2562). มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์.

สภาวิชาชีพบัญชี.(2562). มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เครื่องมือทางการเงิน.

สภาวิชาชีพบัญชี. (2562) มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 มูลค่ายุติธรรม.

สภาวิชาชีพบัญชี. เรื่อง กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (ปรับปรุง 2558). 2558

David Alexander, Anne Britton, Ann Jorissen, Martin Hoogendoorn and Carien van Mourik.

International Financial Reporting and Analysis. Sixth edition. 2015

IFRS' Conceptual Framework Project Summary. Conceptual Framework for Financial Reporting.

March 2018